

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 26.891.02
Інституту підготовки кадрів державної
служби зайнятості України
доктору наук з державного управління,
професору Войтович Р.В.

ВІДГУК

кандидата наук з державного управління Олексюк Лілії Віталіївни на дисертацію Мялковського Данила Владиславовича «**Державне регулювання забезпеченням безпеки надання електронних довірчих послуг**», представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 26.891.02 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Збільшення кількості електронних послуг, їх широке проникнення в та вплив на життєдіяльність громадянина, суспільства та держави, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, удосконалення існуючих та розроблення нових способів реалізації загроз для безпеки інформації, розроблення та впровадження додаткових механізмів, спрямованих на підвищення якості електронних послуг та безпеки інформації при їх наданні, стає визначальним чинником довіри до результатів їх надання. Одним із механізмів її забезпечення є належне доведення рівня дотримання вимог з безпеки при наданні нормативно врегульованих електронних довірчих послуг.

У зв'язку з цим важливим є дослідження ефективності державного регулювання у сфері захисту інформації та його спроможності забезпечити належний рівень безпеки як процесів електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг, так й інформації, що використовується при наданні електронних послуг взагалі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота проводилася в межах науково-дослідних робіт Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за темою кафедри публічного управління та адміністрування – “Модернізація та підвищення ефективності публічного управління у сфері зайнятості в Україні в контексті євроінтеграції” (ДР № ДЄ №01118 U 003561), в яких автором проведено комплексне дослідження механізмів державного регулювання забезпеченням безпеки надання електронних довірчих послуг та розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення діяльності органів влади в цій сфері.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Наукові дослідження, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації, мають достатньо високий рівень теоретико-методологічного та емпіричного обґрунтування, про що свідчить використання широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнього масиву аналітичних даних.

Вірогідність наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації Мялковського Д.В., забезпечуються активною апробацією отриманих результатів на науково-практичних конференціях, у тому числі й міжнародних, достатньою географією публікацій, їх глибинністю. Покладена в основу дисертаційної роботи наукова проблема отримала достатнє методологічне опрацювання.

Фахове вирішення автором низки наукових завдань в рамках поставленої мети дослідження, адекватність структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті, відповідність результатів, викладених у висновках, поставленим задачам та їх новизна дозволила реалізувати авторський підхід до вирішення важливої державної проблеми.

Об'єкт і предмет дослідження відповідають заявленій темі.

Поставлені дисертантом завдання виконані і розкривають мету дослідження. Висновки відповідають поставленим завданням, відповідно відтворюються у авторефераті дисертації.

Таким чином, зміст автореферату й дисертації Мялковського Д.В. свідчать про їх повну обґрунтованість і вірогідність.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Достовірність одержаних Мялковським Д.В. науково-практичних результатів обумовлюється глибоким аналізом як вітчизняного, так і закордонного теоретичного надбання, значного обсягу аналітичної інформації, нормативно-правової бази, апробацією його результатів під час проведення науково-комунікативних заходів.

Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано в 19 наукових працях, з яких: 6 статей – опубліковано у вітчизняних наукових фахових виданнях з державного управління, 1 стаття – у зарубіжному спеціалізованому виданні, 7 тез доповідей – у збірниках матеріалів науково-практичних заходів, 5 праць, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та наданні практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання забезпеченням безпеки надання кваліфікованих електронних довірчих послуг, а саме:

у перше:

розроблено комплексний механізм державного регулювання безпекою надання електронних довірчих послуг, що включає сукупність взаємно

пов'язаних організаційних, правових, мотиваційних, моніторингових, організаційно-технічних механізмів, кожний з яких запропоновано реалізувати шляхом внесення змін у національне законодавство з урахуванням міжнародного досвіду Європейського Союзу, НАТО та особливостей розвитку України, що сприятиме підвищенню рівня його ефективності, так і рівня інтеперабельності при транскордонній взаємодії з країнами ЄС та НАТО;

здійснено порівняльний аналіз низки базових правових та організаційних механізмів ЄС та НАТО щодо процедур оцінки відповідності та акредитації з безпеки чутливої інформації та інформаційно-телекомунікаційних систем, що її обробляють, зберігають та передають, стосовно національного законодавства в цій сфері, визначено їх переваги та основні умови їх успішного впровадження в Україні;

за результатами аналізу інституційного механізму НАТО акредитації з безпеки інформаційно-телекомунікаційних систем, які зберігають та передають інформацію НАТО з обмеженим доступом, обґрунтовано інституціональну готовність основних суб'єктів сектору безпеки і оборони України до проведення акредитації національних інформаційно-телекомунікаційних систем, а також запропоновано поетапне впровадження комплексу організаційно-правових, комунікативних та інформаційно-аналітичних заходів з такої акредитації в Україні;

удосконалено:

визначення основоположних понять для осучаснення термінології у сфері захисту інформації, а саме “ідентифікація”, “доказування ідентифікації” “автентифікація”, “рівень запевнень”, “система управління безпекою інформації”, “безпека надання електронних довірчих послуг” тощо, які, на відміну від існуючих, більшою мірою відповідають сутності, особливостям та тенденціям розвитку сфери електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг;

правовий механізм державного регулювання безпекою надання електронних довірчих послуг шляхом внесення змін до Закону України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”, який, на відміну від існуючого, забезпечить зміну парадигми цієї сфери: перехід від “захисту інформації”, як процесу надання набору послуг безпеки, до “безпеки інформації”, як її стану, а також внесенням змін до Закону України “Про електронні довірчі послуги”, а саме щодо запровадження процедури регулювання електронної ідентифікації та розбудови для цього відповідних інституціональних спроможностей, запровадження процедури регулювання діяльності некваліфікованих провайдерів електронних довірчих послуг, зокрема щодо забезпечення безпеки інформації під час надання ними електронних довірчих послуг, встановлення вимог до них та відповідальності за їх порушення;

організаційно-технічний механізм державного регулювання безпекою надання електронних довірчих послуг шляхом застосування міжнародних стандартів з оцінки відповідності, вимог до суб'єктів, що її здійснюють, з метою наближення національної системи оцінки відповідності до міжнародної;

набули подальшого розвитку:

дослідження основних тенденцій розвитку у сфері електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг у країнах ЄС, основні проблеми в цій сфері в Україні, що дозволило підвищити рівень обґрунтованості пропозицій з модернізації механізмів державного регулювання безпекою електронних довірчих послуг, а також посилити спроможність систем, що їх надають, адекватно протистояти як відомим, так і новим викликам та загрозам для безпеки інформації;

обґрунтування необхідності перегляду цілей та завдань міжнародної технічної допомоги у сфері захисту систем надання електронних послуг, а саме: поступова відмова від отримання матеріально-технічних засобів у сфері ІКТ, які постійно морально та фізично застарівають швидше, ніж всі інші активи, зосередившись на отриманні та постійному вдосконаленні необхідних для цифровізації знань та цифрових навичок публічних службовців та громадян, запровадження прозорих та зрозумілих підходів до забезпечення безпеки чутливої для громадян, суспільства та держави інформації, а також необхідність визначення в Україні своїх національних пріоритетів цифрової трансформації, адаптованими з аналогічними цілями в ЄС.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, висновки та рекомендації, розроблені автором і запропоновані в дисертації, вже використані та можуть бути в подальшому реалізовані для вдосконалення комплексного механізму державного управління забезпеченням безпеки надання електронних довірчих послуг, що сприятиме розвитку екосистеми безпеки надання електронних послуг, зокрема, електронних довірчих послуг, зрілості підприємств, установ і організацій у цій сфері, залученню інвестицій, підвищенню якості та ефективності електронних послуг, покращить довіру громадян до їх результатів.

Наукові висновки й теоретичні положення дисертаційної роботи фактично доведені до рівня конкретних пропозицій і практичних рекомендацій для використання в галузі державного управління. Зокрема, результати дослідження були використані в практичній діяльності Державного агентства з питань електронного урядування України (довідка про впровадження № 1/22-3-1352 від 21.06.2019), Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (довідка про впровадження № 04/02/02-1979 від 22.07.2019), Києво-Святошинської районної державної адміністрації Київської області (довідка № 07-34/2616 від 04.09.2019), Державного підприємства “Національні інформаційні системи” (довідка про впровадження № 2987/12.1-06 від 31.07.2019).

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Структура дисертації логічно побудована і сприяє розкриттю теми дослідження, виконанню поставлених завдань, кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатку.

Дисертація та автореферат оформлені відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до такого виду наукових робіт. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Висновки повністю відповідають сформульованим завданням та змісту самої роботи та впливають з її основних положень. Дисертант стисло формулює основні результати дослідження, які викладені у тому числі і у структурній частині автореферату.

Предметна спрямованість дисертаційної роботи повністю відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 «Механізми державного управління».

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні. Проте, оскільки деякі його положення є дискусійними, що пов'язано із означенням дисертантом власної позиції щодо окремих досліджуваних проблем, варто зробити певні зауваження та побажання з метою подальшого удосконалення обумовленої проблематики.

1. У другому розділі (стор. 138-153) досліджується правовий механізм НАТО, яким передбачається застосування процедури акредитації з безпеки комунікаційно-інформаційних систем (КІС) задля підтвердження виконання вимог з безпеки та спроможності акредитованих КІС забезпечити безпечне оброблення інформації НАТО з обмеженим доступом та оцінюється інституціональна готовність відповідних українських структур до проведення такої акредитації. Водночас за результатами дослідження пропонується напрямки розвитку їх спроможностей, але не встановлено відповідності існуючих та визначених українським законодавством процедур, які могли б сприяти проведенню відповідних акредитацій.

2. У третьому розділі дисертації (стор. 197-207) розкривається відмінність базових правових механізмів ЄС щодо забезпечення надання електронних довірчих послуг відносно національного законодавства в цій сфері, які впроваджені в Україні частково. З метою підвищення рівня забезпечення безпеки надання електронних довірчих послуг, а також їх більшої застосовності, автором запропоновано внесення низки змін до Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах». Водночас недостатньо висвітлено взаємний зв'язок з європейським законодавством щодо захисту персональних даних, зокрема Основного закону про захист персональних даних (General Data Protection Regulation, GDPR). Більш детальне опрацювання цього питання зробило б наведені в дисертаційній роботі пропозиції більш обґрунтованими та такими, що висвітлюватимуть низку взаємно пов'язаних кроків щодо запровадження відповідних норм з належного поводження з персональними даними громадян.

3. Автор справедливо вказує на проблематику забезпечення інтероперабельності у вимогах до безпеки надання електронних довірчих послуг як в Україні, так і поза її кордонами (стор. 168-169). Водночас не достатня повнота, з одного боку, критеріїв визначення, а з іншого – способу доведення

використання конкретних механізмів забезпечення безпеки надання електронних довірчих послуг вимагає додаткового опрацювання в подальших дослідженнях.

4. Потребують більш обґрунтованого пояснення та конкретизації зміни правового механізму забезпечення безпеки надання електронних довірчих послуг, що базуються на механізмах державно-приватного та державно-суспільного партнерства, особливо в контексті нових змін до Закону України” Про електронні довірчі послуги” (стор. 193-184).

5. Запропонований автором понятійно-категорійний апарат в розділі 3.6 (стор. 221-223), на наш погляд, було б більш доцільно сформулювати в контексті його відмінностей від існуючого.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, вважаю, що дисертаційна робота Мялковського Данила Владиславовича на тему «Державне регулювання забезпеченням безпеки надання електронних довірчих послуг» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, в якому вирішено актуальне наукове завдання, що полягає в комплексному дослідженні теоретичних і практичних засад забезпечення безпеки надання електронних довірчих послуг, що має суттєве значення для галузі науки «Державне управління».

Дисертаційна робота відповідає таким науковим напрямам паспорту спеціальності 25.00.02 – теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління: категорії, закономірності, принципи, методи, концепції, моделі, системи, класифікація; механізми державного регулювання окремих галузей і сфер суспільного життя та їх удосконалення; управління та регулювання діяльності органів та установ державної влади: аналіз, моделювання й оптимізація; взаємовідносини та взаємодія з громадськістю в системі державного управління; інформаційні технології та інформаційне забезпечення в системах державного управління.

На підставі вище зазначеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. №656, а її автор, Мялковський Данило Владиславович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

кандидат наук з державного управління,
голова Громадської організації
«Всеукраїнська асоціація «Інформаційна
безпека та інформаційні технології»

Лілія ОЛЕКСЮК